

SEYDİŞEHİR İLÇESİNİN TURİZM POTANSİYELİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Araştırma Makalesi / Research Article

Seydişehir İlçesinin Turizm Potansiyeli Üzerine Bir Değerlendirme. *Kapadokya Coğrafya Dergisi*, 1(4).
Geliş Tarihi: 09.05.2021
Kabul Tarihi: 25.06.2021
E-ISSN:

Doç. Dr. Recep BOZYİĞİT
Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
fethiye.kemer@gmail.com.

ORCID No: 0000-0002-9790-1168

Uzman. Süzan BOZYİĞİT
İsmail Adile Avcan İmam Hatip Ortaokulu
stbozyigit@gmail.com.

ORCID No: 0000-0001-8759-4582

ÖZ

“Seydişehir İlçesinin Turizm Potansiyeli Üzerine Bir Değerlendirme” adlı çalışmanın amacı ilçenin turizm potansiyeli ve bu potansiyelin kullanımı için neler yapılabileceğini ortaya koymayı hedeflemektedir. İlçe, Konya il merkezinin güneybatısında yer alır. Seydişehir ilçesi, doğal, tarihi ve kültürel zenginlikleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu zenginlikler içerisinde turizm potansiyeline sahip olan mağaralar, termal sular, tarihi şahsiyetler, cami ve türbeler, mesire alanları, antik kentler, yaylalar ve yöreye has kültürel özellikler insanların ilgisini çekmektedir. Seydişehir ilçesinde Tınaztepe, Boynuzcu, Ferzene, Gidelgelmez Dağları, Ilica ve Kavakköy termal sahaları, Kuğulu Park, Kocakoru Tabiat Parkı, Seyyid Harun Veli Camii ve Türbesi, Muallimhane Camii ve Türbesi ile yaylalar turizm potansiyeli yüksek yerlerdir. Bu gün Tınaztepe Mağarası, Kuğulu Park, Seyyid Harun Veli Camii ve Türbesi ile Gidengelmez Dağlarının potansiyelinden faydalanılmaktadır. Ancak Seydişehir ilçesi turizmden hak ettiği payı alamadığı görülmektedir. Bu konuda, Kavakköy termal sularını-sağlık turizmine, Boynuzcu ve Ferzene mağaralarını mağara turizmine, Gidengelmez dağlarını bilim turizmine, Yaylaları-yayla turizmine, Seyyid Harun Veli Camii başta olmak üzere diğer cami ve türbeleri inanç turizmine kazandırılması gerekmektedir. Bu konuda turizm yolundan gelecek insanları reklam tanıtım, festival ve şenliklerle ilçe merkezine çekmek, gelen turistlere konaklama, eğlenme ve dinlenmeye yönelik alt yapı çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Seydişehir ilçesi sahip olduğu doğal ve kültürel miras yanında Türkiye'nin tek alüminyum fabrikasını bünyesinde barındırmaktadır. Bilim turizmi açısından önemli olan fabrika, Seydişehir'in uluslararası arenaya açıldığı bir kapıdır. Bu durum tanıtım ve reklam konusunda değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Seydişehir1, Turizm2, Potansiyel3.

AN EVALUATION ON THE TOURISM POTENTIAL OF SEYDİŞEHİR DISTRICT

ABSTRACT

The aim of the study titled “An Evaluation on the Tourism Potential of Seydişehir District” aims to reveal the tourism potential of the district and what can be done for the use of this potential. The district is located in the southwest of Konya city center. Seydişehir district includes natural, historical and cultural riches. Seydişehir district includes natural, historical and cultural riches. Among these riches, caves,

thermal waters, historical figures, mosques and tombs, recreation areas, ancient cities, plateaus and cultural features unique to the region attract people's attention. Tınaztepe, Boynuzcu, Ferzene, Gidelgelmez mountains, Ilica and Kavakköy thermal fields, Kuğulu Park, Kocakoru Nature Park, Seyyid Harun Veli Mosque and Tomb, Muallimhane Mosque and Tomb and plateaus in Seydişehir district are places with high tourism potential. Today, the potential of Tınaztepe Cave, Kuğulu Park, Seyyid Harun Veli Mosque and Tomb and Gidelgelmez Mountains is utilized. However, it is seen that Seydişehir district could not get the share it deserves from tourism. In this regard, Kavakköy thermal waters - health tourism, Boynuzcu and Ferzene caves, cave tourism, Gidelgelmez mountains, science tourism, Plateaus-plateau tourism, Seyyid Harun Veli Mosque and other mosques and tombs should be used for faith tourism. In this regard, it is necessary to attract people coming from the tourism route to the district center with advertisements, festivals and festivals, and infrastructure works for accommodation, entertainment and rest for the tourists.

Seydişehir district has the only aluminum factory in Turkey besides its natural and cultural heritage. The factory, which is important in terms of science tourism, is a gateway to Seydişehir to the international arena. This situation is recommended to be evaluated in terms of promotion and advertising.

Keywords: Seydişehir1, Tourism2, Potantial3.

1. GİRİŞ

Turizm günümüzde birçok sektörü ilgilendiren bir faaliyet türüdür. Bu açıdan bakıldığında turizmin farklı tanımlarına rastlamaktayız. Özgüç'e göre (2003), turizm, insanların yaşadıkları, çalıştıkları yerlerin dışında başka yerlere, gezmek, eğlenmek, spor, dinlenmek, sağlık, inanç amacı ile gittikleri yerde en az bir gece konaklama şartı ile ve o yerden alışveriş yapmak kaydıyla yaptıkları gezilerdir(Özgüç, 2003:15). Ülke ekonomisine, ulusal ve uluslararası düzeyde katkı sağlayan turizm, sosyal ve kültürel kalkınma süreçlerinin gelişmesine de yardımcı olmaktadır (Kuter ve Ünal, 2009).

Turizm, II. Dünya Savaşı'ndan sonra tüm dünyada ekonomik bir olgu olarak önemi hızla artan bir sektördür. Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye için de turizm önemli bir döviz, istihdam, üretim ve tanıtım kaynağıdır. Türkiye'ye gelen turist sayısının geçen yıllar içinde istikrarlı bir artış eğilimi gösterdiği ve son yıllarda genel makroekonomik yapı içinde, özellikle dış finansman kaynağı olarak, vazgeçilmez bir konuma geldiği görülmektedir. Böylesine önem arz eden bir sektörün daha da geliştirilmesi ve aksaklıkların giderilmesi için akılcı ve tutarlı politikalarla sektörün etkinliğinin daha da arttırılması zorunludur(Karagöz, 2008: 154)

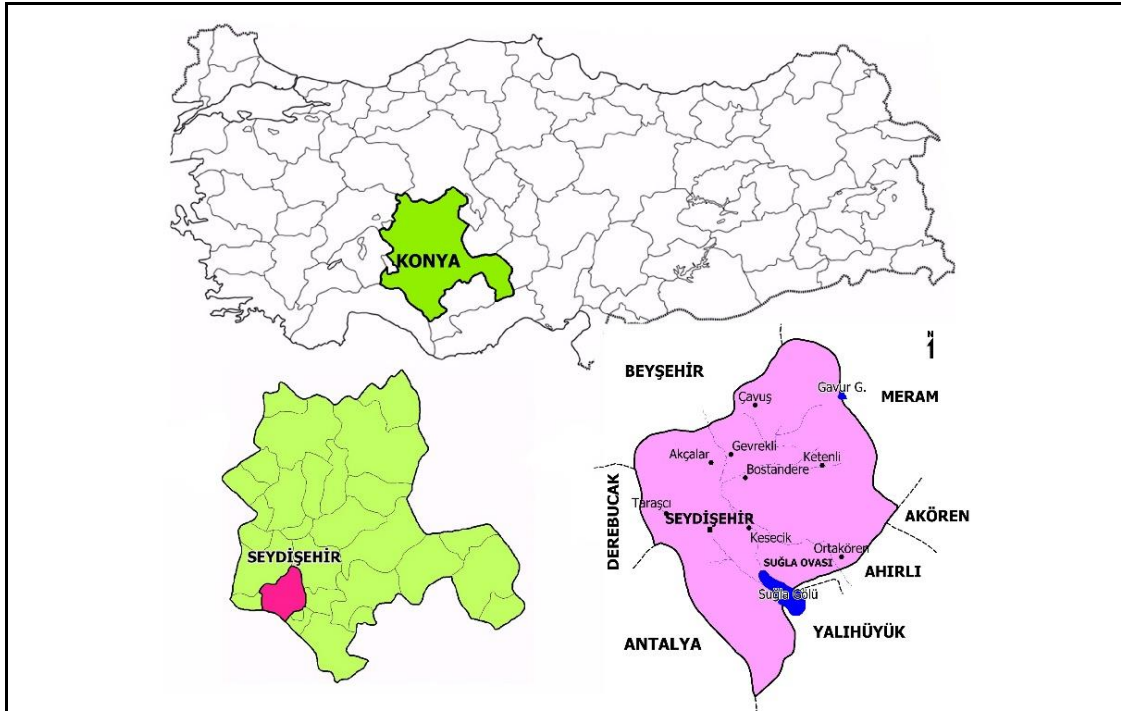
Dünyadaki hızlı, ekonomik, sosyal, siyasal ve teknolojik gelişmelerle beraber, turizm tüketim kalıplarında büyük bir değişim gözlenmektedir. Gün geçtikçe hızlı bir şekilde artış gösteren turizm faaliyetleri, son dönemlerde alışılmış turizm olgusundan uzaklaşmıştır. Farklı turizm türlerine eğilimin artmasıyla birlikte, tabiatla iç içe abartılı olmayan tesislerde, tahrip olmamış ve temiz bir çevrede aktif tatil yapma isteğinde artış meydana gelmiştir. Bu turizm olgusu maksimum kar sağlamayı hedefleyen kitle turizmi yerine, bireysel veya gruplar halinde gelecek turistleri cezbetmeyi, turizm etkinliklerini daha uzun bir alana yaymayı, farklı alternatif mekânların devreye sokulmasını amaçlamaktadır (Tuna, 2007: 47). Tüm bunlardan hareketle doğal ve tarihi güzellikleri ile farklı turizm çeşitlerinin ülkemizde rahatlıkla uygulandığı, bölgelerimize gelen turist taleplerinin kolayca karşılanabildiği ve dikkat çekici bir potansiyele sahip olduğu söylenebilir.

Türkiye hem turizm potansiyelini değerlendirme hem de doğal ve kültürel varlıkları koruma konusunda yeterli bir performans gösterememektedir. Bu konuda ülkemizde daha çok deniz, güneş ve kum turizminin tercih edilmesi doğal, tarihi ve kültürel varlıkların değerlendirilmemesine yol açmaktadır. Türkiye'nin sahip olduğu turizm potansiyelinin açığa çıkarılabilmesi, turizm faaliyetlerini çeşitlendirilmesiyle mümkün olacaktır. Turizmde ürün çeşitlendirmenin yapılması, turizmin tüm yıla yayılması, tarihi, kültürel ve doğal kaynakların bir bütün olarak değerlendirilmesi ülke turizmine katkı sağlayacaktır (Ulus-Batman, 2010: 245).Bu konuda, Konya ili ve ilçelerinin önemli turizm potansiyeline sahip olduğunu görmekteyiz. Bu açıdan Seydişehir ilçesi görülmeye değer pek çok doğal, tarihi ve kültürel varlıklara sahiptir.

Seydişehir ilçesinin sahip olduğu turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ancak bu mekânların tanıtımı ve toplumsal kapasitesinin bunu gerçekleştirebilecek düzeye ulaşmasından geçmektedir (Yılmaz-Çalışkan, 2015: 6587). İlçede Tınaztepe, Ferzene ve Boynuzcu turistik

potansiyeye sahip mağaralardır. Tınaztepe Mağarası yapılan düzenlemelerle turizme kazandırılmış olmasına karşın Boynuzcu ve Ferzene mağaraları yapılacak projelendirme çalışmaları ile turizme kazandırılabilir. Seydişehir ilçesinde çok sayıda mesire yerleri de doğal güzellikleri ile kamp-karavan turizmi ve doğa fotoğrafçılığı açısından önem arz etmektedir. Günümüzde Kuşulu Park ile Kocakoru Ormanı Tabiat Parkı yapılan düzenlemelerle insanların hizmetine sunulmuştur. Seydişehir’de değerlendirmesi gereken potansiyellerinden birisi de termal turizmdir. İlçede Ilica ve Kavakköy termal sahaları bulunmaktadır. Ilica termal kaynağı kullanılmamaktadır. Kavakköy termal sularını değerlendirmek üzere Seydi Şifa Termal Tesisleri yapılarak kullanıma açılmıştır. Gidengelmaz Dağları da sahip olduğu morfolojik, flora ve fauna bakımından bilim ve denetimli av turizmi açısından büyük potansiyeye sahiptir. Seydişehir ilçesinde Seyyit Harun Veli Camii ve Türbesi, Muallimhane Camii ve Türbesi, Seydişehir Alüminyum Fabrikası, antik kentler ile kültürel varlıklar turizm potansiyeli yüksek olan unsurlardır.

Sonuç olarak Seydişehir ilçesi doğal, tarihi ve kültürel zenginlikleri bünyesinde barındırmaktadır. Ancak ilçenin sahip olduğu bu zenginliklerden istenilen ölçüde fayda sağlanamadığı görülmektedir. Araştırma sahası, Konya il merkezinin güneybatısında yer alır. İlçe, Konya il sınırları içerisinde kalır. Kuzeydoğusunda Meram; doğusunda, Akören; güneydoğusunda Ahırlı ve Yalılıyük; güney ve güneybatısında Antalya ili; batısında Derebucak; kuzeybatısında Beyşehir ilçesi bulunur(Şekil 1). Yüz ölçümü 1265 km²’dir.

Şekil 1. Seydişehir ilçesinin Yeri

2. Yöntem

“Seydişehir İlçesinin Turizm Potansiyeli Üzerine Bir Değerlendirme” konulu çalışma, konu tespiti yapıldıktan sonra literatür taraması yapılarak konu irdelenmiştir. Farklı tarihlerde arazi çalışmalarında bulunulmuştur. Bu çalışmalar esnasında turizm potansiyeli arz eden doğal, tarihi ve kültürel varlıkların özelliklerine yönelik fotoğrafları çekilmiş, lokasyonları belirlenerek kayıt altına alınmıştır. Daha sonra elde edilen bulgular coğrafya biliminin prensipleri doğrultusunda değerlendirilerek araştırmanın yazım aşaması gerçekleştirilmiştir.

3. Bulgular

Seydişehir ilçesi, doğal, tarihi ve kültürel zenginlikleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu zenginlikler içerisinde turizm potansiyeline sahip olan mağaralar, termal sular, tarihi şahsiyetler,

camii ve türbeler, mesire alanları, antik kentler, yaylalar ve yöreye has kültürel özellikler insanların ilgisini çekmektedir.

3.1. Doğal Unsurlar

Seydişehir ilçesindeki doğal turizm alanları arasında mağaralar, mesire alanları, jeotermal kaynaklar, doğal parklar dikkati çekmektedir.

3.1.1. Mağaralar

Seydişehir ilçesinde Tınaztepe, Boynuzcu, Ferzene, Susuz-Güvercinlik mağaraları turizm potansiyeline sahip mağaralardır.

3.1.1.1. Tınaztepe Mağarası

Seydişehir-Antalya yolunun 24. km'sinde Tınaztepe'nin (2006 m) batı yamacında üç seviye halinde bulunmaktadır. Güldalı (1975)'na göre, en üst seviyedeki mağara 1533 m'de, orta seviyedeki 1500 m'de(Foto 1) ve alt seviyedeki 1440 m'de gelişmiştir. Tınaztepe mağara sistemi batı-doğu yönünde uzanmaktadır. Günümüzde mağaranın batı yönündeki düdende yutulan sular, Susuz köyü yakınlarından çıkmaktadır(Güldalı, 1975; Akt. Bozyiğit, R. ve Meydan, A., 2017:1140).

Tınaz Tepe (2006 m) ve çevresine düşen kar ve yağmur suları, Üst Kretase yaşlı kalkerler içerisinden sızarak mağara içerisine ulaşmaktadır. Söz konusu suların çözdüğü CaCO₃ mağara içerisinden farklı konumlarda birikerek sarkıt, dikit, sütun ve travertenleri oluşturur. Mağara sisteminin en alt kısmındaki mağaraya, Tınaztepe Düden Mağarası adı verilmektedir. Ağaçtepe çevresinden kaynağını alan ve zaman zaman debisi 1 m³/sn'ye ulaşan akarsu, Tınaztepe Düden Mağarası'na sularını boşaltmaktadır. Akarsu, Tınaztepe'nin genç tektonik hareketlerle yükselmesi sonucunda sürekli olarak yatağını derine doğru kazmış, önce üst, daha sonra alt düzey mağarasını oluşturduktan sonra bugün içinde aktığı düzeye inmiştir (Selçuk Biricik, 1982; Güldalı N.ve Nazik, L., 1984; Doğan, 1997; Bozyiğit, 2011). Düden özelliğinde olan en alt seviyedeki mağaraya sular doğal bir köprüünün altından şelaleli bir şekilde dökülmektedir. Buradaki doğal köprü, akarsuyun önceden daha yüksekte aktığını işaret etmektedir(Bozyiğit ve Meydan, 2017:1141).

Tınaztepe Mağarası ve çevresi jeolojik ve jeomorfolojik özellikleri ile ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir.

Foto 1. Tınaztepe Mağara Sistemi'nin, Kretase Yaşlı Kalkerler İçerisinde, Yatay Yönde Gelişmiş Kolu. Yapılan Teknik Düzenlemelerle Her Yıl Binlerce Yerli ve Yabancı Turist Tarafından Ziyaret Edilmektedir.

3.1.1.2. Boynuzcu Mağarası

Boynuzcu Mağarası, Seydişehir ilçe merkezinin kuzeybatısında, Taraşçı Mahallesi'nin güneyinde yer almaktadır. Mağara, kuyu şeklinde dik girişi olan, yatay olarak gelişmiş, düden konumlu, fosil bir mağara özelliği göstermektedir. Birbirine bağlı iki bölümden oluşan Boynuzcu Mağarası sahip olduğu damlataş oluşumları ile dikkati çekmektedir. Özellikle mağaranın yüksek tavanlı kesimlerinde büyük boyutlara ulaşan sarkıt, dikit, sütun, damlataş havuzu, örtü ve duvar damlataşları yer almaktadır (Usluoğlu, E., Eğilmez, H. ve Genç, B., 2012; Maden Tetkik Arama [MTA], 2008). Boynuzcu Mağarası, güvenlik ve teknik altyapı desteği turizm amacıyla kullanıma uygundur. Ayrıca mağara çevresinin doğal güzellikleri mağaranın potansiyelinin kullanılmasında etkili olacaktır (MTA, 2008).

3.1.1.3. Ferzene Mağarası

Seydişehir ilçe merkezine 5 km mesafede, Kuyucak Dağı'nın doğu yamacında Jura-Kretase yaşlı kalkerler içerisinde oluşmuştur. Mağara, yatay yönde gelişmiştir. Mağaranın oluşumunda karstlaşmanın yanı sıra tektonizmanın da etkili olduğu görülür. Özellikle kuzey-güney doğrultulu fay yüzeyi üzerinde, mağaranın girişi bulunmaktadır. Ferzene Mağarası'nın 100 m aşağısında karstik sahadan boşalan fay kaynağı olan Kuğulu Gölü kaynakları yer almaktadır. Mağara teknik düzenlemeler ile turizme kazandırılabilir.

3.1.1.4. Susuz-Güvercinlik Mağarası

Seydişehir ilçe merkezinin 15 km güneydoğusunda Susuz Mahallesi'nin 1 km güneybatısında yer alır. Yatay konumda gelişmiş sulu bir mağaradır. Mağara, 1160 metrede yer almaktadır. Toplam uzunluğu 1351 m, girişe en derin yeri ise -33 metre olarak ölçülmüştür. Susuz Mağarası'nın iki girişi bulunmaktadır. Ana girişi vadi tabanında olan mağaranın ikinci girişi, tabandan 37 m yukarıda derince açılmış dolin şeklindedir (Güldalı, N., Nazik, L. ve Önal, Ö., 1980). Susuz-Güvercinlik Mağarası günümüzde turizme açık değildir. Gerekli çalışmalar yapıldığında turizme kazandırılabilir.

Seydişehir ilçesinde Kavak Yaylası, Kovanlık, Gölcük düdeni, Karabayır, Köpeköldüğü, Tınaz Düdeni mağaraları uzman mağaracıların girebileceği mağaralardır. Ancak macera ve mağara turizmi için kullanılabilme özelliğine sahiptir.

3.1.2. Dağlar

3.1.2.1. Gidengelmez Dağları

Seydişehir ilçesinin güneyinde, kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan Küpe Dağı (2321 m), Kuyucak Dağı (1928 m) ve Tınaztepe Dağı'ndan (2006 m) oluşmaktadır. Gidengelmez Dağları sahip olduğu karstik oluşumlar ile dikkati çekmektedir (Bozyiğit, 2011: 21).

Gidengelmez Dağları, sahip olduğu karstik oluşumlar ile bilim turizmi potansiyeline sahiptir. Mağaradaki polye, uvala, dolin, lapyra gibi oluşumlar çok sayıda bilim adamı ve öğrenciyi kendine çekmektedir. Bu anlamda doğa keşfi turizmi, doğa fotoğrafçılığı ve bilim turizmi için önem arz etmektedir. Dağın bir diğer özelliği Türkiye'deki geyik ve yaban keçisi yaşam alanlarından birisi olma özelliği taşımasıdır. Buraya yerli ve yabancı turistler gelerek denetimli avcılık yapmaktadırlar. Ayrıca Gidengelmez Dağları kendine has engebeli, sarp ve dik yamaçlara sahip bir özellik gösterir (Foto 2). Bu durum flora ve fauna da tür çeşitliliğine yol açtığı gibi, dağcılık, doğa yürüyüşü, kaya tırmanışı, yaban hayat (Fauna) gözlemciliği, botanik turizmi gibi faaliyetler açısından yüksek potansiyeller barındırmaktadır.

Foto 2. Gidengelmez Dağları Sahip Olduğu Jeolojik, Jeomorfolojik, Flora ve Fauna Özellikleri ile Bilim Turizmine Uygun Dağlarımızdan Birisidir.

3.1.2.2. Küpe Dağı ve Çukuru

Seydişehir ilçe merkezinin batısında yer almaktadır. Gidengelmez Dağları içerisinde yer alır. En yüksek noktası 2150 metredir. Küpe Çukuru'nun taban yükseltisi 1900 metre olarak belirlenmiştir. Çukur, konar-göçerler tarafından yayla olarak kullanılmıştır. Küpe Çukuru'nda yer alan yıkıntı ve yörük mezarlıkları buranın geçmişte yerleşim yeri olarak kullanıldığına işaret etmektedir. Küpe Dağı sahip olduğu flora, fauna, karstik su kaynakları ve Küpe Çukuru diye adlandırılan dolin de bulunan yılka atları ile insanları cezbetmektedir. Tarihi ve doğal oluşumları bünyesinde taşıyan Küpe Dağı ve Çukuru'nun turizme kazandırılması gerekmektedir. Günümüzde sadece doğaseverlerin uğrak yeri olan Küpe Dağı ve Çukuru potansiyelinin kullanılacağı günleri beklemektedir. Özellikle doğa yürüyüşü, doğa fotoğrafçılığı, botanik turizmi açısından zengin potansiyel arz etmektedir. Küpe Çukuru'na, Gökçeşhüyük Mahallesi'ne kadar araçlarla, bu noktadan sonra orta düzey zorluk derecesi olan yürüyüş yolu ile 4 saatte ulaşılmaktadır.

3.1.3. Mesire Alanları

Seydişehir ilçesi, mesire alanları bakımından zengindir. Bu mesire alanlarından başlıcaları şunlardır: Ilıca Tepesi ve Sıcak Su Kaplıcaları, Pınarbaşı, Kuğulu Park, Magmanda, Gözpınarı, Çaybaşı, Beldibi, Ferzene, Bağlararası, Tınaz Tepe, Taraşçı Rezebeli, Oluk Alanı, Yılanlı Pınar, Küçük Oluk(Ağ Oluk), Yeniceköy Asar Tepesi, Yarpuz Oluğu Piknik Alanı ve Kocakoru Ormanı Tabiat Parkı(Taraşçı)'dır.

3.1.3.1. Kuğulu Park

Kuğulu Park, Seydişehir ilçe merkezinin 2 km güneydoğusunda bulunmaktadır. Kuğulu Park sahip olduğu su kaynakları ile dikkati çekmektedir. Kuğulu Park kaynak suları, buranın 5-6 km güneyindeki Keçili Polyesi'nden yutulan suların Kuğulu Park'ın batısından geçen faya bağlı olarak çıktıkları tespit edilmiştir (Güldalı, 1975:48). Park, orman fidanlığı idare binasının yanı başından başlar. Kuğulu Park, Küpe ve Kalafat dağlarının yamaçları tarafından çevrelenmiş haldedir. Parkın güneyinde Ferzene Mağarası yer alır. Küpe Dağı sahip olduğu floristik özellikleri ile gün içerisinde farklı renk tonlarının izlendiği bir yerdir(Foto 3). Kuğulu kaynak sularının toplandığı suni gölet ortama farklı bir güzellik katmaktadır. Son yıllarda Seydişehir Belediyesi'nin yaptığı ağaçlandırma ve peyzaj düzenlemeleri ile park yüzlerce kişinin tercih ettiği bir mesire alanı haline dönüşmüştür. Kuğulu Park 200 bin m²'lik bir alana sahiptir. Bu mesire alanı yerli halkın ve çevreden gelen insanların piknik yaptıkları, eğlendikleri, dinlendikleri bir parktır. Kuğulu Park, ilçe merkezinde bulunmasından dolayı turizm açısından elverişlidir. Park, ilçenin turizm potansiyelini arttırmak için önemli bir unsurdur.

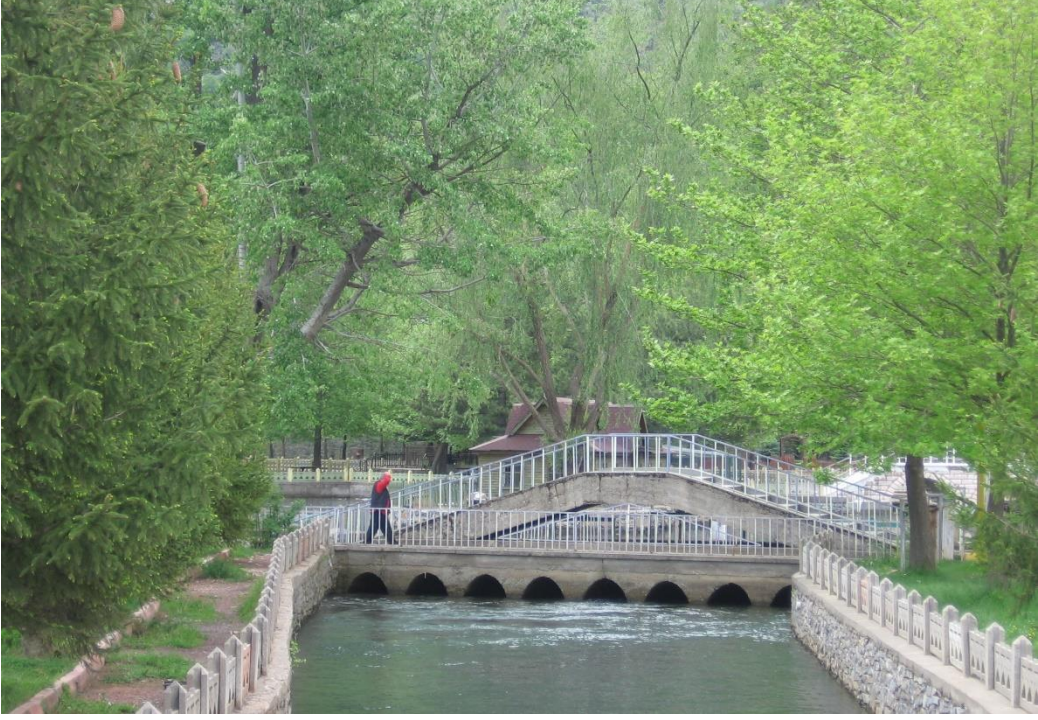

Foto 3. Seydişehir Belediyesi Tarafından Düzenlenmiş Olan Kuşulu Park, Sahip Olduğu Su Kaynakları ve Floristik Özellikleri ile Dikkat Çekmektedir.

3.1.3.2. Kocakoru Ormanı Tabiat Parkı(Taraşçı)

Tabiat Parkı, Taraşçı Mahallesi yakınında bulunmaktadır. Taraşçı Mahallesi'ne 5 km uzaklıkta olan parka, stabilize yolla ulaşım sağlanmaktadır. 1998 yılında tescil edilmiş olan park sahip olduğu bitki türü çeşitliliği ile dikkat çekmektedir. 329.5 hektarlık tabiat parkında çeşme, su deposu, WC, yağmur barınağı bulunmaktadır. Seydişehir halkı ile yakın çevreden gelen ziyaretçilerin günübirlik piknik yaptıkları bir park özelliği göstermektedir.

3.1.4. Jeotermal Kaynak Alanları

Seydişehir ilçe sınırları içerisinde jeotermal kaynakların çıkarıldığı alanlar bulunmaktadır. Seydişehir çevresindeki kaynaklar; Çaltepe'nin batısında Ketirağılı mevkiinde, devlet hastanesi bahçesinde, Ilıcatepe, Hüyüktepe ve Kavakköy batısında açığa çıkmaktadır(Göçmez, 2011: 467).

3.1.4.1. Kavakköy Jeotermal Alanı

Seydişehir-Kavakköy sahasında, 1998 ve 2001 yıllarında jeoloji ve jeofizik çalışmalar yapılmış ve bunların değerlendirilmesi sonucunda belirlenen noktalarda, 2006 yılı projeler kapsamında da 2 adet jeotermal araştırma sondajı yapılmıştır(Foto 4). Yapılan sondaj çalışmaları sonucunda ilk kuyuda 38,3 °C sıcaklık, ikinci kuyuda ise 43,2 °C sıcaklıkta toplam, 130 lt/sn debide akışkana ulaşılmıştır. Sahada bulunan yüksek debili akışkan, jeotermal turizm açısından büyük öneme sahip olup saha 11.200 yataklı termal turizm ihtiyacını karşılayabilecek potansiyele sahiptir(MTA, 2012: 11-12). Bu potansiyelin bir kısmını kullanmaya yönelik, Seydişehir Belediyesi tarafından Seydi Şifa Termal Tesisleri yapılarak 29 Şubat 2020 tarihinde hizmete açılmıştır. Seydi Şifa Termal Tesisleri, Ketirağılı mevkiinde 13 000 m²'lik kullanım alanına sahip bir işletmedir. Tesiste 6 adet termal havuz, 2 adet yüzme havuzu, buhar ve kür odaları, Türk Hamamı, kafe, sauna ve fitness salonları bulunmaktadır. Ancak açıldığı günden bu güne pandemi nedeni ile tam işlerlik kazanamadığını görmekteyiz. Bu sürecin bitmesi ile hak ettiği değeri yeterli tanıtım ve reklam faaliyetleri ile alacağı ümidindeyiz. Hatta yeni işletmelerin de devreye girmesi söz konusu olacaktır.

Foto 4. Kavakköy Termal Sahasında Açılan Birinci Kuyu'dan Çıkan Termal Sular.

3.1.4.2. Ilcatepe Jeotermal Alanı

Ilıca Termal Kaynağı, Seydişehir ilçe merkezindeki Ilıca Tepe(1191 m) travertenini içerisinden çıkar. Buradaki traverten, Ilıca Tepe ile Çal Tepe batısındaki Kavakköy-Çiftlikköy dolayında, 15 km² alan kaplamaktadır. 50-60 m kalınlıktaki traverten, çevrede bulunan ılıca veya mineralli su kaynaklarının birikimidir.(D.S.İ., 1976). Ilıca su kaynağı, hidrokarbonat ve kalsiyumca zengin bromürlü bir su özelliği taşımaktadır.

Ilıca Tepe mevkiinde bulunan 1. Kaynağın sıcaklığı 31,4 °C, debisi 0,1 lt/sn'dir. 2. kaynağın sıcaklığı 32,1°C, debisi 0,2 lt/sn olarak tespit edilmiştir. Toplam mineralizasyonları ise 706-3555 mg/lt olarak belirlenen kaynak sularının sadece sulama amaçlı kullanıldığını görmekteyiz (Göçmez, 2011: 467).

Ilıca Tepesi'ndeki kaplıcaların varlığının milattan önceye dayandığı tahmin edilmektedir. Geçmişte deri, kemik, açık yaralar ve kadın hastalıklarına iyi geldiği bilinmektedir(Türkkan, vd. 1997:151).

3.2. Tarihi, Önemli Şahsiyetler ve Kültürel Unsurlar

Seydişehir ve çevresinde yerleşmenin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Bölgede bilinen en eski yerleşme Suberde (Gölyüzü köyü) Höyüğü'dür. M.Ö. 5500-5000 yıllarına ait bir Neolitik Çağ yerleşmesi olarak bilinmektedir. İlçe, M.Ö. 2000-700 yılları arasında Hitit ve Frig; M.Ö. 1. yüzyılda Roma ve Bizans; 13. Yüzyılda Anadolu Selçuklu Devleti, Eşrefoğulları ve Hamidoğulları Beylikleri; 14.yüzyılda Karamanoğulları Beyliği ve son olarak 15.yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren de Osmanlı hakimiyeti altına girmiştir(Değerli, 2013; Seydişehir Yerel Dinamikler Ön Raporu, 2013).

Seydişehir'in Horasanlı Seyyid Harun Veli Hazretleri ve taifesi ile 1301 yıllarında kurulduğu tahmin edilmektedir. İlçenin kuruluşu ile ilgili Osmanlı Salnamelerinden alınan bilgilere göre; Seyyid Harun Veli, Horasan'dan Konya'ya, daha sonra ilçeye bağlı bugünkü Ortakaraören Kasabası'na gelmiş ve burada bulunduğu süre içerisinde bazı rivayetlere sebep olacak tarihi izler bırakarak, Seydişehir İlçesi'nin bulunduğu mevkiye intikal etmiştir. Bu esnada, Seydişehir'de hiçbir yerleşim birimi yok iken Seyyid Harun Veli önce kurmayı tasarladığı şehrin Kal'a (kale duvarı) kapılarının inşasına başlamak üzere iskân bölgesinin etrafını yüksek duvarlar ile çevirmiş ve bilahare Seyyid Harun Camii'nin inşasına başlamış, 1310 yılında cami ibadete açılmıştır. Bu cami, külliye şeklinde hamamı ve diğer müstemilatı ile imal edilmiştir. Bu külliye; Seyyid Harun

Türbesi (1320), Halife Sultan Türbesi (Seyyid Harun Veli'nin kızı-1367), Rüstem Bey ve Sultan Hanım Türbesi (Turgutoğulları soyundan Rüstem Bey, kızı ve oğulları) bulunmaktadır (Konya Valiliği İl Plan. ve Koord. Müd. Brifingi, 2004).

Seydişehir'de ilk belediye 1871 yılında kurulmuş, Seydişehir Kaymakamı Mehmet İzzet, Seydişehir Müftüsü Hüseyin ve Kaymakam naibi Ahmet Daniş Efendilerin gözetimi altında ilk belediye meclisi seçimi yapılmış ve Seydişehir Belediye Başkanlığı'na Hüseyin Hüsnü seçilmiştir. Hüseyin Hüsnü Efendi Belediye Başkanlığı görevini 1876 yılına kadar sürdürmüştür (Önder, 1986). Seydişehir, 1915 yılında ise ilçe olmuştur. 1927 yılında toplam nüfusu 29 399 kişi olan ilçe, 1950'de 39672, 1975'de 64 202, 2000 yılında 85 456 ve 2020 yılında da 66 110 kişi olmuştur. Günümüz Seydişehir Eti Alüminyum Entegre Tesisleri'nin 1970'li yılların başında kurulması ile ilçeye büyük bir hareketlilik gelmiştir. Seydişehir'de turizm sektörü 1967-1975 yılları arasında altın çağını yaşamıştır(Seydişehir Yerel Dinamikler Ön Raporu, 2013).

Seydişehir'de alüminyum fabrikasının tesisi ile birlikte şehirleşmenin başladığını görmekteyiz. Şehirleşme ile bir yandan yeni kurulan lojmanlar bölgesi konutları, sosyal tesisleri, spor alanları, serası, parkları ve benzeri yapılaşması ile çağdaş bir sanayi kenti, diğer yanda ise yerel halkın oturduğu cumbalı evlerde yaz aylarında kullandıkları ana bağlardaki bağ evleri olmak üzere iki farklı görünüm sergilemektedir. Bu kentsel doku içerisinde yerel halk, bazı kültürel özelliklerini popüler kültürün de etkisi ile kaybetmeye başlamıştır. Günümüzde ilçe merkezinde kültürel dokuya ilişkin az sayıda cumbalı ev kalmasına rağmen ilçeye bağlı mahallelerde geleneksel doku korunmaktadır(Seydişehir Yerel Dinamikler Ön Raporu, 2013).

3.2.1. Camii ve Türbeler

Seydişehir ilçesinde turizm potansiyeli bulunan cami ve türbeler: Seyit Harun Veli Cami ve Türbesi (en önemli turistik mekan), Muhammed Kutsi Türbesi (Çavuş), Şeyh Hacı Abdullah Efendi Türbesi, Seyit Harun Külliyesi, Şeyh Mehmet Efendi Türbesi, Muallimhane Cami ve Türbesi, Sofuhane Cami, Hüdaverdi Cami, Şeref Şirin Mescidi, Kızılcılar Cami, Yeni Cami, Küçük Mescit, Türbe Camii, Aşağı Mahalle Camii.

3.2.1.1. Camiler

3.2.1.1.1. Seyyid Harun Camii

Seyyid Harun Veli Camii, Seydişehir'in güney kesiminde, Seyyid Harun-ı Velî Külliyesi içindedir(Foto 5). Külliye'nin merkezini ve ana yapısını oluşturur. Yapılışından sonra, çok sık tamir edilmiş, külliye ile birlikte onarımı son yıllarda Vakıflar İdaresi tarafından yapılmıştır(Değerli, 2013: 157). Bu onarım sonrasında caminin kuzey kesimi ile bitişiğindeki türbelerin dış kaplamaları tamamen yenilenmiş, camii ve külliye bahçesi duvarla çevrilerek koruma altına alınmıştır.

Foto 5. Seyyid Harun Veli Camii ve İçinden Bir Görünüm.

3.2.1.1.2. Muallimhane Camii

Muallimhane Camii, Hükümet Meydanı güneyindeki Alaylar Mahallesi'nde bulunmaktadır. Muallimhane Camii, 16. yüzyılda inşa edilmiş bir Osmanlı eseridir. Camii ve Türbe olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Camii, dikdörtgen plân üzerine kesme ve moloz taşlarla örülmüş kargir duvarlı ve ahşap hatıllıdır(Foto 6). Çok işlek bir meydanda bulunan bu tarihi Muallimhane Camii, yerel halkın ve ilçe dışından gelen insanların ziyaret ettiği ve ibadetlerini yaptığı kutsal bir mekândır.

Foto 6. Muallimhane Cami, Dikdörtgen Plan Üzerine Kesme ve Moloz Taşlarla Örülmüş Kargir Duvarlı ve Ahşap Hatıllı Bir Camii'dir.

3.2.1.1.3. Türbe Camii

Türbe Camii, Alaylar Mahallesi'ndedir. Hayırseverler tarafından XIX. yüzyıl sonlarında yaptırılmıştır. Türbe; dikdörtgen plânlı, taş ve molozlarla yapılmış, çatı ile örtülmüş basit bir yapıdır. Camii'nin mahfeli altında kitabesiz 10 mezar bulunmaktadır. 1960 yılında güneybatı köşesine bir minare yapılmış daha sonraki yıllarda camii yıktırılarak yeniden yaptırılmıştır. (www.seydisehirajans.tr.gg/t.ue.rbeler-ve-camiler.htm/Erişim: 20.12.2015).

3.2.1.2. Türbeler

3.2.1.2.1. Seyyid Harun Türbesi

Seyyid Harun Cami'sinin ana giriş kapısının solunda iki, sağında ise bir kümbet bulunmaktadır. Caminin kuzey duvarındaki bu üç kümbetten sağ taraftaki kümbet camiye ismini veren Seyit Harun'a aittir. Bu kümbet kesme taşlarla inşa edilmiştir(Değerli, 2013: 165). Türbenin ahşap giriş kapısı Konya Müzesi'ne kaldırılmış ve yerine imitasyon bir ahşap kapı yerleştirilmiştir(Foto 7). Türbe, 6-10 m boyutlu kare plân üzerine oturmaktadır. Köşedeki kesme taşlarla örtülü gövdesi üzerinde yine sekiz yüzlü piramidal bir külâh bulunmaktadır. Gövdesi üzerindeki saçaklar, düz silme taş ile kaplıdır. Türbenin kuzey kapısı, sivri kemerli bir niş altında, basık kemerlidir. Her iki kemerin arasına; altında mermer kabartma, sülüsle yazılmış, tek satırlık kitabe yerleştirilmiştir(Seydişehir Yerel Dinamikler Ön Raporu, 2013: 48).

Foto 7. Seyyid Harun Türbesi, Kesme Taştan Yapılmış Kümbet Şeklinde Bir Türbedir. Türbe Kapısı, Konya Müzesine Nakledilip, Yerine İmitasyonu Yapılarak Takılmıştır.

3.2.1.2.2. Halife Sultan Türbesi

Seyyid Harun Cami'nin kuzey cephesi önünde sıralanan kümbetlerden ikincisi Halife Sultan Türbesi'dir(Foto 8). Haziran 1367 de yapılan türbede Seyyid Harun Veli'nin kızı Halife Sultan'ın Mezarı bulunmaktadır.

Foto 8. Halife Sultan Türbesi'nden Bir Görünüm.

3.2.1.2.3. Rüstem Bey ve Sultan Hatun Türbesi

Seyyid Harun Camii'nin kuzeyindeki 3 kümbetten en küçüğüdür. Halife Sultan Türbesi'nin kuzey duvarına bitişik inşa edilmiştir. İnşa tarzı ve malzemeleri Türbe kesme taş kaplamalarla yükselen bir gövdesi vardır(Değerli, 2013). Rüstem Bey ve Sultan Hatun Türbesi içerisinde 5 mezar bulunmaktadır.

3.2.1.2.4. Muallimhane Türbesi

Abdülaziz Ağa Camii'nin duvarına bitişik olarak yapılmış olan Muallimhane Türbesi, 4.10x6.55 m boyutunda dikdörtgen planlıdır. İç kısmında doğuda bir kubbe, batıda yarım kubbe ile örtülüdür(Foto 9). Batı cephesi cami ile bitişiktir ve arada minare yer alır. Türbe içten kubbe ile örtülüdür. Dışardan kurşun ile kaplıdır. Muallimhane türbesinde ortada dikdörtgen biçiminde bir seki üzerine ikisi küçük ikisi büyük dört mezar yapılmıştır(Değerli, 2013:196).

Foto 9. Muallimhane Türbesi, Abdülaziz Ağa Cami'nin Duvarına Bitişik, Dikdörtgen Planlı Bir Türbedir.

Diğer ziyaret edilebilecek Türbeler; Emirler(Foto 10), Şeyh Abdullah Efendi si(Foto 11), Hacı Yusuf Efendi türbeleridir.

Foto 10. Emirler Türbesi ve İçindeki Mezarlar.

Foto 11. Şeyh Abdullah Efendi Türbesi Her Yıl Yüzlerce Ziyaretçinin Uğrak Yerlerinden Birisidir.

3.2.2. Antik Kentler

Seydişehir ilçesinde antik yerleşim kalıntıları: Seydişehir Kalesi, Bostandere Roma Şehri, Arastepe Roma Şehri, Asar Tepe(Amplada), Ezik Tepe Hitit Şehri, Ketenli Kilise Duvarı, Karabulak Hüyüğü, Akçalar Hüyüğü, Vasata Antik Tiyatro, Velvele Şehir Kalıntıları, Arvana Şehir Kalıntıları, Ilıca Su Kemerleri.

Antik yerleşim kalıntılarında Asar Tepe(Amplada) ile Vasada Antik Kenti ziyaret edilen yerlerin başında gelmektedir.

3.2.2.1. Asar Tepe(Amplada)

Seydişehir'in kuzeybatısında 15. Km'de, Yeniceköy-Kızılcaköy arasındaki mevkiide bulunmaktadır. Bergama Krallığına bağlı, tıpta kullanılan ünlü şarapları ve başpiskoposluk merkezi olan antik bir Roma şehri olarak bilinmektedir.

3.2.2.2. Vasada Antik Kenti

Seydişehir ilçe merkezinin kuzeydoğusunda 13 km mesafede, Bostandere kasabasında yer almaktadır. M.S. II. Yüzyıla ait Roma antik kenti olup, içinde 1000 kişilik amfi tiyatro mevcuttur(Seydişehir Yerel Dinamikler Ön Raporu, 2013: 89). Vasada antik kentinin bulunduğu alan birinci derece arkeolojik sit alanı ilan edilmiştir. Vasada antik kentinden çıkarılan arkeolojik eserlerin bir kısmı Seydişehir Belediye Parkı'nda sergilenmektedir(Foto 12).

Foto 12. Vasada Antik Kentine Ait Eserler(Seydişehir Belediye Bahçesi).

3.2.3. Önemli Şahsiyetler

3.2.3.1. Seyit Harun Veli

Seyit Harun Veli, Peygamberimizin (s.a.v) torunu olan Hz. Hüseyin'in soyundan geldiği için 'seyyid' lakabını almıştır. Bu nedenle de Seyyid Harun Veli ve ailesi toplumda aldığı ayrıcalıklar ile şehrin ilk nüvesi olan kale, mescit, medrese, hamam ve bazı evler inşa ederler. Şehir bu inşa edilen yapıların etrafında gelişerek Eşrefoğulları, Karamanoğulları ve Osmanlı Dönemi'nde devam etmiştir ve Seydişehir de ekonomik ve sosyal açıdan büyük bir güce sahip olmuştur (Değerli, 2013)

Seydişehir'de Seyyit Harun Veli'ye ait Seyit Harun Veli Camisi, Seyit Harun Tekkesi, ölümünden sonra yaptırılan Seyit Harun Türbesi, Seyit Harun tarafından veya onun adına yaptırılan Seyit Harun Hamamı bulunmaktadır.

3.2.3.2. Şeyh Abdullah Efendi

Şeyh Abdullah Efendi, Mehmet oğlu Şeyh Abdullah Efendi Bozkır'ın Karacahisar köyünde 1806 yılında doğdu. Sıbyan Mektebi'ni köyde bitirdikten sonra babasının talebelerinden olan Müderris Memiş Efendi'nin medresesine kaydolmuş onun himayesinde Nakşibendi tarikatına girmiştir. Seydişehir'de 1833-1866 yılları arası müderrislik ve sonrasında 34 sene Nakşibendi tarikatı şeyhliği yapan Abdullah Efendi 29 Mart 1902 de vefat etmiştir (Değerli, 2013:170).

3.2.3.3. Hoca Memiş Efendi

Hoca Memiş Efendi, sadece Konya'nın değil, bütün Anadolu'nun ilminden ve feyzinden istifade ettiği, büyük âlim ve velilerimizden birisidir. Asıl ismi, Muhammed bin Mustafa bin İsa'dır. 1198/1784 yılında Bozkır'ın Aliçerçi köyünde dünyaya geldi. Annesi, Hâlîme Hanım'dır. Küçük yaşlarda tahsile başlamıştır. Bozkır'ın Karacahisar köyünde Hâdimî Hazretleri'nin talebelerinden ve akrabası İbrahim Efendi'nin terbiyesinde yetişti. Daha sonra tahsilini ilerletmek için, Kayseri, İstanbul, Trakya ve Antalya'ya gitti. Bütün ilimlerde, eşi bulunmaz bir âlim oldu. Memleketi Karacahisar'a döndü ve yerleşti. Orada evlenip talebe yetiştirmeye başladı. Bu sıralarda Mevlâna Halid-i Bağdatî Hazretleri'nin halifelerinden Hasan Kudsi Efendi ile tanıştı. Onunla birlikte Seydişehir'e, Konya'ya gitti ve Kudsi Efendi'den icazet aldı. Yine onun tavsiyesi üzerine köyüne dönerek talebe yetiştirmeye devam etti. Daha sonra sırası ile Şam, Hocaköyü ve sonunda Çavuş Mahallesi'ne gelip yerleşti. "Ben kabirde kefeni çürüyenle, dünyada rızık endişesi çeken er (adam) yerine koymam" diyen Memiş Efendi'nin vefatından seneler sonra kabri açıldığında, kefeni ve cesedi, o gün gömülmüş gibi dipdiri ve taze bulunmuş ve türbesi 1866 yılında yaptırılmıştır(YAZICI, 2021: 34-35).

3.2.4. Kültürel Miras

3.2.4.1. Yaylacılık

Seydişehir ilçesi doğusunda, Aladağ; batısında, Toros Dağları yer almaktadır. Yöre halkının çok eskiden beri sürdürdükleri yaylacılık faaliyetleri günümüzde daha da önem kazanmıştır. İlkbahar sonlarında düzenledikleri şölenlerle yaylalara çıkılmakta, yaz boyu daha çok hayvanlarını beslemek ve hayvanlarına yönelik kışlık yiyecek hazırlamak için burada kalmaktadırlar. Sonbahar mevsiminin Eylül-Ekim aylarında yayladan dönüş gerçekleşmektedir. Ancak son yıllarda hayvancılığın yanı sıra yaylacılık faaliyetlerine rekreasyon etkinlikleri eklenmiştir. Her geçen gün gerek Antalya, Konya gibi yakın kentlerden, gerekse Almanya, Fransa gibi ülkelerden gelen turistler yayla evlerini kiralamakta ve turizm aktivitesinde bulunmaktadırlar.

Seydişehir İlçesinde 34 yayla yerleşmesi tespit edilmiştir. Yayla yerleşmeleri daha çok 1500 m ve üzerindeki sahalarda yer almaktadır (Bozyiğit, 2004:101). Turizm potansiyeli arz eden yaylalar arasında Keçili, Susuz, Mortaş, Alacabel, Çatalokluk, Elmalı, Kuzukulağı Bulamaç, Madenli(Foto 13), Küpe dikkati çekmektedir. Söz konusu yaylalar flora ve fauna zenginliği ile botanik turizmi, denetimli av turizmi açısından da önem arz etmektedir.

Foto 13. Seydişehir İlçesinde Yaylalar Son Yıllarda Yerli ve Yabancı Turistlerin Rekreasyon Amaçlı Kullandıkları Yerlerden Birisidir. Fotoğrafta Madenli Yaylası Sahip Olduğu Doğal Güzellikler ile Dikkat Çekmektedir.

3.2.4.2. Gelenek Görenekler

3.2.4.2.1. Kız İsteme

Seydişehir ilçesi ve mahallelerinde kız isteme belli kurallara göre yapılır. Oğlunun evlenmesine karar veren anne ve baba, kızın ailesine belli etmeden gizli bir şekilde dünürücü gönderir. Bu da ilk önce kadınlar tarafından yapılır. Önce oğlanın annesi ve akrabalarından birkaç kadın bir işi bahane ederek kız evine gider. Kızın güzelliğini ve ahlakını gözlemlerler. Kızı uygun bulmazlarsa hiçbir şey demeden izin alıp giderler.

Kız beğenirse, haber gönderilir ve köyün, mahallenin sözü geçen, hatırı sayılan, ağzı laf yapan kimseleri, evin reisi ve birinci derecede akrabalarıyla birlikte kız evine gidilir. Hâl hatır sorulur ve önceden belirlenen kişi bir fırsatını bulur, “Gelelim sadede, Allah’ın emri, peygamberin kavli ile kızımızı oğlumuza istemeye geldik.” diyerek söze girer. Kızın anne ve babası biraz mağrur, biraz üzgün “Hoş geldiniz safa getirdiniz ama bu işler aceleye gelmez. Biz de büyüklerimizle amcası, halası, teyzesi, dayısıyla bir görüşelim. Kısmetse, Allah yazdıysa, hayırlıysa olur.” şeklinde cevap verir. “Biz bir daha geliriz. Yeter ki siz evet deyin, heç acelemiz yok.” denir ve sözü aldıktan sonra çaylar, kahveler içilir, neşeli sohbetler edilirdi. Daha sonraki gelişlerde müspet cevap alınır; Kız babası “hayırlı olsun” diyerek kızını gelin olarak verdiğini beyan etmiş olur. Karşılıklı olarak; “Alıyla gitsin salıyla gelsin”, “Allah başka bir yüze baktırmasın” “Mübarek olsun”, “Allah utandırmasın”, “Ömürlük olsun” gibi dileklerde bulunulur. Sonraki gelişlerde geline takılacak ziynet eşyalarının miktarında anlaşılır. Gelin sepeti, kahve içmesi ve düğün programı konuşulur tarihleri tespit edilerek uygulamaya konulur(Yazıcı, 2021:130-131).

3.2.4.2.2. Nişan

Nişan merasiminden önce “Gelin Sepeti” ve “Şerbet İçmesi(Kahve İçmesi)”, “Nişan Görme”, “Dürü” ve “Nişan Götürme” merasimleri yapılır. İki tarafın kararlaştırdığı günde nişan görme merasimi yapılır. Nişan götürme merasimi ise düğüne yakın bir zamanda gerçekleştirilir. Nişan, kızın ailesinin evi müsait ise evde, yoksa bir akraba evinde iki tarafın akrabaları toplanır. Bu toplantılarda aileler fazla mutaassıpsa, merasim ilahi ve dua eşliğinde, değilse çalgıcılar getirilerek müzik eşliğinde yapılır. Nişan genellikle Perşembe gününe dek getirilir. Bazen yemekli gerçekleştirilen törende gelini eltisi veya görünçesi salona getirir. Yüzüğü oğlanın annesi takar. Gelin törene katılan büyüklerin ellerinden öper. Daha sonra takı merasimine geçilir. Oğlan tarafının

kız tarafına getirdiği hediyeler gösterilir ve tören sona erer. Nişanı takiben kız evine yollanacak dürüye sıra gelir. Düğün tarihi yaklaştıkça alışveriş telaşı başlar. Her iki taraf birbirlerine kıyafet alırlar. Buna dürü denir. Aslında oldukça masraflı bir iştir. Dürü, önce bohça içinde kız evine yollanır. Daha sonra her iki tarafın akraba ve konu komşusuna gönderilir.

3.2.4.2.3. *Düğün*

Seydişehir ilçesini karakterize etmesi açısından Ortakaraören Mahallesi'nde yapılan düğün merasimi burada örnek alınmıştır. Düğün belirli aşamalarda gerçekleşmektedir. Düğünden önce “ev çakması”, “sandık götürme”, “kına gecesi” gibi merasimler bulunmaktadır.

Düğünden bir hafta önce “ev çakması” olur. Ev çakması kızın çeyizlerinin sergilenmesi demektir. Çeyizdeki her şey ile gelin ve arkadaşları tarafından ev süslenir. Kayınvalide evi süslemeye gelenlere çorap hediye eder.

Düğünden iki gün önce oğlan tarafı küçük bir konvoyla, damat ve arkadaşlarıyla hazırlanan sandığı kız evine römorkla götürürler. Sandığın içine oğlan tarafının aldığı eşyalar (hediye) konulur. Bu sandık düğünde kız evinden gelenlerle beraber tekrar geri götürülecektir.

Köy düğünleri genelde sokak düğünü şeklindedir. İki gün önce erkek tarafının “çağırkanları” düğüne davet etmek için tüm köy halkını dolaşırlar.

Kına Gecesi: Erkek tarafı kadınlar için “tefçiyi” kendileri için ise “çalgıcıları” tutarlar. Kına erkek tarafında akşamüstü başlar, kadınlar ve erkekler eğlenip oynarlar. Erkek tarafında “köçek” denilen oyuncular tutulur. Zaman yatsıya yaklaşıncı kız evine erkek tarafı toplu olarak giderler. Bu kına gecesinde özellikle “bozkır kaşık havaları, sarı yıldız” şarkısında oynarlar. Kına gecesinde erkek tarafından geline altın ve para takılır. Kız evinde eğlence bittikten sonra oğlan tarafı (damadın arkadaşları) erkek evine gelerek “çetnevir” denilen eğlenceyi yaparlar. Çetnevir sırasında kuru yemiş ve yiyecek içecekler yenilir içilir. Bunun yanında yöresel eğlenceli oyunlar oynanır.

Sabah namazında düğün yemeğinin yetişmesi için erken saatlerde hazırlıklar başlar. Yemekte yahni, üzüm hoşafı, tahin helvası, bulgur pilavı, yoğurt çorbası olur. Düğüne gelenler yanlarında küçük hediyelik eşyalarla (mutfak eşyaları, battaniye, duvar saati vs) yemeğe gelirler. Kız tarafında ise kına gecesinde gelin ve arkadaşları bulgur pilavı pişirirler, eğlence sabaha kadar devam eder.

Düğün Günü: Sokak arasında tüm gün tüm köy halkına yemek dağıtılır. Damat ikindi namazına giderken yanında imam için havlu, çorap götürür. Namaz çıkışı cemaatle beraber gelin almaya gidilir. Kız evine varılınca “gelin ve sandık kurtarma” yapılır. Damadın babası kız tarafından gelinin kardeşlerine gelin ve sandık kurtarma için ayrı ayrı para verir. Gelin evden çıkmadan önce babası kızına kırmızı kuşak takar. Davul zurna eşliğinde gelin erkek evine götürülür. Eve girmeden önce gelin araba ya da attan indikten sonra damat, evin damından gelinin tepesine şeker, leblebi, bozuk para atar. Gelin kayınpederinden “yüz görümlük” adı altında tekrar para ister. Gelin eve ilk adımını atmadan önce eline testi verirler ve gelin testinin içindeki suyu boşaltıp testiyi kırar. Gelin daha sonra evin avlusuna oturur ve “gelin görme” denilen gelenek uygulanır. Gelin görmeye sadece kadınlar katılır ve gelini oynatırlar. Bu esnada damat ve sağdıç yakın akrabalarına “el öpmeye” giderler. Yatsı namazından sonra “damat katma” denilen gelenek uygulanır bu esnada kız evinden gelen baklava, börek ve tavuk yemeği damadın arkadaşlarına erkek evinde ikram edilir.

Erte: Düğünden bir gün sonra gelinin evini sergileme amaçlı davetli olan herkes evi gezmeye gelir, gelinin çeyizlerini görürler. Daha sonra gelin baklava ve su böreği tepsiyle komşularına el öpmeye gider.

3.2.4.2.4. *Oyunlar*

Yörede en tanınmış oyun, kaşık oyunudur. Erkek ve kadınlarda ayrı ayrı icra edilen oyunlardır. Erkek meclisinde oynanan kaşık oyununda; 2 veya 4 kişiden oluşan grubun ortaya çıktığı oyunda kaşığın ritmi grupları canlandırmak ve neşelendirmek için kullanılır. Kaşık oyununda Kabak, Develi, Cezayir, Aslan Mustafa gibi bölgeye has müzikler kullanılır ve bu

müziklere davul, bağlama, klarnet gibi enstrümanlar eşlik eder. Ancak bu oyunda müziğin sesi her zaman arka plana itilerek kaşığın ritmi ön plana çıkarılmaktadır.

Kadınların oynadığı kaşık oyunu ise erkek oyunlarına göre daha yavaş ve narindir. Kadınlar oyunlarını kendi aralarında sergilerler. Kadın kaşık oyununda 2 veya daha fazla kişinin tef ile söylediği türkülere kaşık ritmiyle eşlik edilir. Ancak kadınların meclisinde erkeklere nazaran düzenlilik göze çarpmaktadır.

3.2.4.2.5. Nükte, Hiciv ve Bilmeceler

Seydişehir ilçesinde nükte, hiciv ve bilmece kültürüne ait çok sayıda örnekler bulunmaktadır. Bunlardan en bilinenleri;

Yad Keser Karıştırmadım

Mevlevilerden birisi, Seydişehirli Şeyh Hasan Efendi'ye:

- " Hay Şeyh Hasan der, oğlunun biri kel, biri kör, biri topal, ne yapacan?" Şeyh Hasan:

- " Ben sizin gibi yad keser karıştırmadım. Kendi keserim bu kadar yapabildi" der(Küpenin İncisi Seydişehir, 2013: 22)

Ne Tarafa Yıkılmış

Olay 27 Mayıs gününde Seydişehir'de geçer. Devrim sabahı penceresinin önünde dışarıyı seyreden ihtiyar bir kadın sokaklarda olağanüstü bir hal olduğunu görür ve oradan geçenlerden birine sorar:

- " Evlat ne oluyor böyle, ne var?"

- "Nine, hükümet yıkılmış da..."

Daha bir yıl önce yapılan o güzelim hükümet binasının yıkıldığını sanan saf kadın telaşla:

- " Vah, vah, vah, der, daha da yeni yapıldıydı ne tarafa yıkılmış acep?" (Küpenin İncisi Seydişehir, 2013:22)

Bilmece

- Yer altında kırmızı kazık, bunu bilmeyene yazık (Havuç).

- Dağa varır seslenir köye varır yaslanır (Balta).

- Dalda durur elde durmaz (Kuş).

- Yer üstünde kırmızı bohça (Domates).

- Yapraktan sarma olmaz, akıllı insan ondan mahrum kalmaz (Kitap).

- Her kıta da olan ama Türkiye'de olmayan nedir? (A harfi).

- Sarıdır sarkar düşerim diye korkar (Armut).

- Kuyruğu var at değil kanadı var kuş değil (Balık).

- Akşam baktım çok idi sabah baktım yok idi (Yıldız).

- Gökte açık pencere, kalaylı bir tencere (Ay).

- Uzundur ip değil, ısırır köpek değil (Yılan).

- Özü tatlı, sözü tatlı, canından daha kıymetli (Anne).

- Benim adım iki hece, çalışırım gündüz gece (Saat).

- Allah yapar yapısını, bıçak açar kapısını (Karpuz).

- Dağı var taşı yok, köyü var adamı yok, ırmağı var suyu yok (Harita)

- Eli var Ayağı yok, karnıyarık canı yok (Ceket).

- Kıvrımlı kaşık duvara yapışık (Kulak).(Yazıcı, 2021:107).

3.2.4.2.6. Yemekler

Seydişehir İlçesinin yemekleri arasında; Zomba, Köftü, Tutmaç, Akıtma (Cızlak, Cizleme), Çokratma, Bici(Mumbar),Hıyar(Salatalık) Dolması, İskefte, Arabaşı, Övemeç Çorbası, Kömbe,

Patates Mıktası, Kabuklu Börölce, Tatar Böreği, Sulu Pilav, Kaygana, Buđđay Aşı, Un Çorbası, Papara, Palize, Hayre, Domates Kurusu yer almaktadır(Yazıcı, 2021:147-156).

Domates Kurusu: Önce domates kuruları hafifçe haşlanır. Doğranmış soğan tereyağında kavrulup içine bir miktar bulgur eklenir. Haşlanan domates kuruları ile birlikte sarımsak da eklenip sotelenir. Daha sonra üzerine karabiber serpilerek servise hazır hale getirilir. Domates kurusu daha çok sabah kahvaltılarında tercih edilmektedir.

İskefte: Bir çeşit nohut yemeğidir. Bir teneke kadar nohut kazanda kaynatılıp suyu süzülür. Kurutulur, el değirmeninde çekilerek yarım nohut haline getirilir. Elde edilen bu malzeme kış boyu kullanılmak üzere depolanır. Bu malzeme ya mercimek yemeği gibi ya da erişte, kuşbaşı et gibi malzemeler kullanılarak değişik şekillerde servise sunulur.

Zomba: Un, su ve süt karıştırılıp hamur yapılır. Hamur hafif kalın yufka halinde açılır. Bardakla kesilir ve içine peynir, soğan, ıspanak konulup yarım ay şekline getirilip bu şekilde biraz kurumaya bırakılır. Daha sonra kaynar suda haşlanır, üzerine tereyağı konulup sıcak servis edilir

Kaygana: Tereyağında yumurta pişirilir, üzerine pekmez dökülüp karıştırılır ve servis edilir.

Çokratma: Soğan yağda kavrulur. Salça, su, limon tuzu ve sirke eklenir. Sazan balığının baş kısmı ve kuyruk kısmı eklenir. Balık pişerken son olarak fesleğen eklenir.

Köftü: Bir litre süte bir bardak şeker eklenir. Karıştırılırken üç kaşık nişasta ve bir kaşık un eklenip çırpılıp pişirilir. Piştikten sonra tabağa alınıp üzerine eritilmiş tereyağı dökülüp yenilir.

Tutmaç: Tatar (kare kesilmiş erişte) haşlanır, içine kekik, nane, salatalık rendesi konulup yoğurt eklenir. Bu karışıma biraz su ekleyip üzerine tereyağında pişmiş yumurta ve maydanoz eklenip servis edilir.

4. Sonuç ve Öneriler

Seydişehir ilçesi, çok sayıda doğal, tarihi ve kültürel zenginlikleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu zenginlikler içerisinde turizm potansiyeline sahip olan mağaralar, termal sular, tarihi şahsiyetler, cami ve türbeler, mesire alanları, antik kentler, yaylalar ve yöreye has kültürel özellikler insanların ilgisini çekmektedir.

Günümüzde Tınaztepe Mağarası, Seyyid Harun Veli Camii ve Türbesi, Kuğulu Park ve zaman zaman Seydişehir Alüminyum Fabrikası ziyaret edilen mekânlardır. Gelen turistler sadece günübirlikçi olup Seydişehir’de konaklamamaktadırlar. Bu mekânların dışında Boynuzcu, Ferzene mağaraları, Gidengelmiz Dağları, Ilıca ve Kavakköy termal kaynak suları, Varsada ve Amplada antik kent kalıntıları ile ilçeye has kültürel özellikler keşfedilmeyi beklemektedir.

Seydişehir ilçesi, turist çekebilecek birçok doğal ve beşeri güzelliklere sahip olmasına rağmen tanıtım ve yatırımın yetersiz olmasından dolayı turizm açısından gelişme gösterememiştir. Ancak gerekli yatırım ve tanıtımların yapılması ile ilçe İç Anadolu Bölgesi’nin önemli turizm merkezlerinden birisi haline getirilebilir.

Seydişehir ilçesinin turizm potansiyelinin kullanılmasının hem ilçe ekonomisine hem de Türkiye ekonomisine katkı sağlayacağı bilinmektedir. Peki, bu konuda neler yapılmalıdır?

Yerel yönetimlerle, il, ilçe turizm müdürlükleri ve seyahat acentaları ile işbirliğine giderek turizm master planı hazırlanmalıdır.

Turizm potansiyeli bulunan alanların alt yapı ve teknik donanım ihtiyaçları giderilmelidir.

Tarihi mekânların aslına uygun bir şekilde restorasyonu yapılmalıdır. Bu konuda yerel kaynakların yanında uluslararası kuruluşlardan da yararlanma yoluna gidilmelidir.

Seydişehir ilçesi güneyinde yer alan Kemer-Antalya-Side-Alanya gibi önemli turizm merkezlerinden Kapadokya’ya gidecek turistler turizm yolu diye adlandırılan ve Seydişehir’den geçen güzergâhı kullanmaktadırlar. İşte bu yoldan geçen turistleri, Seydişehir’e çekecek aktivite ve bağlantılar yapılarak hayata geçirilmelidir.

Seydişehir ilçesine gelen turistlerin ilçede konaklamaları için jeotermal suların turizme kazandırılması gerekmektedir. Kavakköy termal sularını sağlık turizmine kazandırmak için Seydi Şifa Termal Tesislerin yapıldığını görüyoruz. Ancak bu tesislerin yanında gelenlerin kalıcılık sürelerini arttırmak için konaklama, eğlence, spor vb. etkinliklere yer verilmelidir. Bu konuda ilçe güneyinde uzanan Toroslar'ın özelliklerinden (doğa sporları, yürüyüş, yamaç paraşütü, av turizmi, dağ kampçılığı) yararlanma yoluna gidilmelidir.

Araştırma sahasında Roma ve Bizans dönemine ait Varsada, Amplada gibi antik kent kalıntıları bulunmaktadır. Bu kalıntılara arkeolojik kazılarla yenileri eklenerek turizme kazandırılmalıdır.

İlçede yer alan yaylalar sahip oldukları doğal ve kültürel doku ile eşsiz yerlerdendir. Yaylalar yayla turizmine açılmalı, otantik meskenler aslına uygun olarak düzenlenmeli, gelen turistlerin hizmetine sunulmalıdır. Böylelikle yöreye gelen turistler doğal ortamda doğal besinlerle beslenerek dinlenme fırsatı bulabilirler.

Seydişehir Eti Alüminyum Fabrikası, Türkiye'nin tek alüminyum fabrikası olma özelliği taşımaktadır. Fabrika genellikle yurt içinden binlerce insan tarafından ziyaret edilmektedir. Ancak farikada üretilen alüminyum ve türevleri yurt dışına ihraç edilmektedir. Bu konuda alüminyum ile birlikte ilçe turizmini tanıtıcı faaliyetlere yer verilmesi olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Seydişehir İlçesi kendine has kültürel özelliklere sahiptir. Yemekleri (Kaygana, Çokratma, Köftü, Tutmaç, İskefte, Domates Kurusu, Zomba...), oyunları(Kaşık Oyunu), nişan, düğün, el sanatları, dokumaları (Nuzumlu kilimleri), leblebisi gibi birçok değerlere sahiptir. Bu değerlerin düzenlenecek festival, şenlik gibi etkinliklerle tanıtımının yapılması yanında turizm yolu olarak adlandırılan ve bir kısmı Seydişehir ilçesinden geçen güzergâh üzerinde yöresel tatlar, el sanatları ürünlerinin sergilendiği tanıtım ve satış noktaları oluşturulmalıdır.

Sonuç olarak Seydişehir ilçesinin sahip olduğu turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ancak bu mekânların tanıtımı ve toplumsal kapasitesinin bunu gerçekleştirebilecek düzeye ulaşmasından geçmektedir. İlçede Tınaztepe, Ferzene ve Boynuzcu turistik potansiyele sahip mağaralardır. Tınaztepe Mağarası yapılan düzenlemelerle turizme kazandırılmış olmasına karşın Boynuzcu ve Ferzene mağaraları yapılacak projelendirme çalışmaları ile turizme kazandırılabilir. Seydişehir ilçesindeki çok sayıda mesire yerleri de doğal güzellikleri ile kamp-karavan turizmi, doğa yürüyüşü, doğa fotoğrafçılığı, botanik turizmi açısından önem arz etmektedir. Günümüzde Kuşulu Park ile Kocakoru Ormanı Tabiat Parkı yapılan düzenlemelerle turizme kazandırılmıştır. Seydişehir'de değerlendirilmesi gereken potansiyellerinden birisi de termal turizmdir. İlçede Ilıca ve Kavakköy termal sahaları bulunmaktadır. Ilıca termal kaynağı kısmen kullanılmaktadır. Kavakköy termal sahası da yapılan Seydi Şifa Termal Tesisleri ile kullanıma açılmıştır. Ancak 29 Şubat 2020 tarihinde açılan tesisin, pandemi sebebi ile henüz tam olarak işlerlik kazanamadığını görmekteyiz. Gidengmez Dağları da sahip olduğu morfolojik, flora ve fauna bakımından bilim ve denetimli av turizmi açısından büyük potansiyele sahiptir. Seydişehir ilçesinde Seyyit Harun Veli Camii ve Türbesi, Muallimhane Camii ve Türbesi, Seydişehir Alüminyum Fabrikası, antik kentler ile kültürel varlıklar turizm potansiyeli yüksek olan unsurlardır.

5. KAYNAKÇA

Bozyiğit, R.(2011), *Batı Toroslar ve Gidengmez Dağlarında Karstik Oluşumlar*, Beyşehir Doğa Eğitimi Bilim ve Doğa İle Başbaşa 12 Gün, 17-30, Ankara: Maya Akademi(I. Baskı).

Bozyiğit, R.-Meydan, A.(2017), Tınaztepe Mağarası ve Çevresinin Jeopark Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*. 8 (29), 1131-1151.

Bozyiğit, S. (2004), *Seydişehir İlçesinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Konya.

Değerli, A. (2013), *Seydişehir-Fiziki Sosyoekonomik Yapı (1305-1920)*.Konya: Çizgi Kitabevi.

D.S.İ., IV. Bölge Müd.(1976), *Konya-Çumra Mastır Hidroloji Planlaması, I.Kısım Raporu*, Konya.

Doğan, U., 1997, *Suğla Ovası ve çevresi'nin Fiziki Coğrafyası*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara.

Göçmez, G. (2011), Konya İli Jeotermal Enerji Potansiyeli, *I. Konya Kent Sempozyumu*, Konya.

Güldalı, N. (1975). Seydişehir ve Akseki Havalisinde Boksit Yataklarının Torosların Paleokarstlaşması İle İlişkisi. *Cumhuriyetin 50. Yılı Bilimler Kongresi Kitabı*. Ankara, 391-407.

Güldalı, N., Nazik, L. ve Önal, Ö. (1980). Akseki-Seydişehir Yörelerinin Önemli Mağaraları, *M.T.A. Rap. Derleme No: 6704*, Ankara.

Güldalı, N. ve Nazik, L. (1984). Tınaztepe Mağara Sistemi ve Yakın evresinin Karstik Gelişimi, *M.T.A. Rap. Derleme no: 8059*, Ankara.

Karagöz, K. (2008). Türkiye'nin Turizm Potansiyeli: ekim Modeli Yaklaşımı, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*. 19(2), 149-156.

Konya Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü, 2004, İlçe Brifingi.

Kuter, N.-Ünal, H. E. (2009). Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin evresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri, *Kastamonu Üniv. Orman Fakültesi Dergisi*, 9 (2): 146-156.

MTA, 2008, Yer Bilimleri ve Kültür Serisi-2, Ankara.

MTA Genel Müd.(2012), Konya İli Jeotermal Enerji Potansiyelinin Turizm Amaçlı Değerlendirilmesi ve Yatırım Olanakları. Konya.

Önder, M.(1986). *Seydişehir Tarihi*. Seydişehir Belediyesi Yayını.

Özgüç, N. (2003). *Turizm Coğrafyası Özellikler-Bölgeler*. Çantay Kitabevi, İstanbul.

Selçuk Biricik, A.(1982), *Beyşehir Gölü Havzasının Stürüktürel ve Jeomorfolojik Etüdü*. İstanbul Üniversitesi Yayın no:2867, Coğrafya Enst. Yayın no:119, İstanbul.

Seydişehir Yerel Dinamikleri Ön Raporu, 2013.

Seydişehir Toroslar Gazetesi (2012). Küpenin İncisi Seydişehir, Konya.

Tuna, M. (2007). *Turizm, evre ve Toplum (Marmaris Örneği)*. Detay Yayıncılık. Ankara.

Ulusan, Y.-Batman, O.(2010). Alternatif Turizm eşitlerinin Konya Turizmine Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 23, 243-260.

Usluoğlu E-Eğilmez, H-Genç, B. (2012), *Boynuzcu Mağarası Gezisi*, Konya Seydişehir Taraşçı, Anadolu Speleoloji Grubu Derneği, İstanbul.

Türkkan E-Ulukan, S- Akbaş, F.-Akbaş, T-ad, A. (1997). *Seydişehir Birinci Kalkınma Kurultayı*, Seydişehir Okutma ve Yardım Derneği, Ankara.

Yılmaz, İ-alışkan, C.(2015). Turizm Potansiyeli Olan Bölgelerde Toplumsal Kapasite Algısı: Adıyaman Örneği* *Journal of Yasar University*, 10(39), 6555-661.

Yazıcı, H.(2021). *Seydişehir Haturası*. Konya: imke Yayınevi.

(<http://seydisehirajans.tr.gg/t.ue.rbeler-ve-camiler.htm>/Erişim: 20.12.2015).